

Nr 330

Av fru **Nettelbrandt m. fl.**, om skrivhjälp till lärarna på grundskolans låg- och mellanstadier.

(Lika lydande med motion nr 272 i Första kammaren)

Enligt läroplanen för grundskolan skall riktpunkten för skolans arbete vara att hjälpa varje elev till en allsidig utveckling. Elevens individuella egenart skall beaktas. En av hörnstenarna för grundskolan är därför en aktiv pedagogik, där den enskilde eleven blir föremål för ett efter just honom avpassat pedagogiskt intresse och pedagogiska insatser. Om varje elev skall kunna nå största möjliga utveckling och mognad och bästa möjliga resultat med hänsyn till hans individuella förutsättningar, är det nödvändigt att undervisningen avpassas efter dessa förutsättningar. En sådan aktiv pedagogik ställer emellertid mycket stora krav på läraren. Den stora frihet i arbetet som läraren fått medför också ett stort ansvar för honom att ständigt sträva efter förbättring av sin egen undervisning. Stora krav ställs på läraren när det gäller att skapa en individualiserad undervisning. Det fordras bl. a. att läraren själv utarbetar arbetsmateriel för undervisningen i stället för att huvudsakligen lita till läroböckerna. För att rätt kunna bruka sådant utarbetat materiel fordras emellertid avsevärt arbete av även mer eller mindre rutinbetonat kontorsmässigt slag. Från rektorsexpeditionernas sida kan lärarna för sådant arbete endast i mycket begränsad omfattning få någon hjälp.

För att inte den aktiva pedagogiken skall stanna på papperet eller bli förfelad genom missbruk av tillgängliga pedagogiska resurser är det nödvändigt att lärarna ges möjlighet att fullgöra den beslutade målsättningen i stället för att tvingas välja mellan att fastna i rutinarbeten eller pruta av på kravet på den individualiserade undervisningen. Att låta pedagogerna utföra omfattande rena skrivarbeten — vilket andra därför utbildade skulle kunna göra både bättre och billigare — synes vara en både oklok och oekonomisk användning av tillgängliga personella resurser. Såväl inom näringslivet som inom förvaltningen strävar man numera målmedvetet efter en strikt användning av arbetskraften med hänsyn till utbildning och lämplighet. En mindre rationell syn på frågan inom skolans område kan inte vara motiverad.

I alla situationer är en meningsfull användning av de utbildade krafterna motiverad. Alldeles särskilt måste detta gälla beträffande ett område som det pedagogiska med markerad arbetskraftsbrist. Att samtidigt som det

råder en besvärande lärarbrist låta utbildade pedagoger sysselsätta sig med rena skrivarbetet måste innebära en felanvändning av resurserna. Bristen på tillgänglig skrivhjälp för att bistå de enskilda lärarna är därför i rådande lärarbristsituation särskilt olycklig. Det är emellertid angeläget att komma ihåg, att behovet av skrivhjälp för att avlasta lärarna från skrivrutinarbeten icke är motiverat av utan endast ytterligare understruket av lärarbristen.

En avlastning för lärarna från rutinarbeten är nödvändig för att skapa större möjligheter för dem att koncentrera sig på de pedagogiska uppgifterna. I statsverkspropositionen föreslås ett anslag för skrivhjälp till gymnasierna med 300 000 kr. Dessutom anges att en motsvarande anordning bör komma till stånd för grundskolans högstadium. I vilken utsträckning detta skall ske och statsbidrag skall ges framgår emellertid ej. Propositionen är på denna punkt oklar. Enligt vår mening bör staten här påtaga sig ett ansvar. Detta gäller enligt vårt förmenande i samma utsträckning för grundskolans låg- och mellanstadier. Den avlastning som erfordras för att ställa det pedagogiska arbetet i överensstämmelse med den moderna pedagogikens krav och grundskolans målsättning är utan tvivel i samma mån motiverad för grundskolans alla stadier som för gymnasiet. Vi anser därför, att skrivhjälp även inom grundskolan såväl på högstadiet som på låg- och mellanstadierna bör ställas till lärarnas förfogande.

Klassföreståndarna måste avlastas en mängd skrivgöromål som ofta har karaktären av duplicering, t. ex. utskrivandet av betygskataloger, arbetsordningar och diverse förteckningar. Om inte en sådan avlastning sker, får de inte möjlighet att — som anfördes i propositionen om grundskolan — skaffa sig den individuella kännedomen om elevernas psykiska och fysiska förutsättningar, skolresultat och hemförhållanden som utgör grundvalen för en riktig bedömning av eleverna och lämpliga åtgärder i undervisningen. Att erforderliga hjälpmedel skulle ställas till lärarnas förfogande uttalades också i skolpropositionen. Det är nödvändigt, att sådana uttalanden inte stannar vid löftesrika ord utan blir omsatta i praktisk verklighet. Att lärare för viktiga pedagogiska uppgifter frigöres från enklare skrivarbeten är en även ur ekonomiskt-rationella synpunkter befogad åtgärd.

Under hänvisning till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av anslaget *Stattliga allmänna gymnasier m. m.: Avlöningar* under åttonde huvudtiteln, statsverkspropositionen för budgetåret 1964/65 måtte uttala att skrivhjälp skall ställas till lärarnas förfogande på grundskolans alla stadier efter grunder motsvarande dem som avses komma att gälla för det av departementschefen föreslagna bidraget avseende gymnasierna och grundskolans högstadium.

Stockholm den 24 januari 1964

Cecilia Nettelbrandt

Olle Westberg

Augustinus Keijer